1
Lietuvos Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
HLp2043
Le

MŪSŲ PASTOGĖ

XL metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0698 Kaina - Price $ 1.00 7.8.1989 Nr.31 (2104)

SOVIETŲ SĄJUNGOJE TVERIASI OPOZICIJA

Maskva, pirmadienis, liepos 31 d.

Sovietų Sąjungos liaudies deputatai, tikslu pagreitinti reformų įgyvendinimą, sušaukė suvažiavimą, kuriame išsirinko penkių narių prezidiumą.

Pirmuoju išrinktas Kremliaus "maištininkas" Boris Jelcin, aktyvus kovotojas už žmonių teises Sovietų Sąjungoje akademikas Andrei Sacharov, istorikas Jury Afanasjev, žinomas ekonomistas Gavril Popov ir estas akademikas Viktor Palm.

Toks suvažiavimas bene pirmasis opozicinis daigas Sovietų Sąjungoje per septynias dešimtis užtrukusį vienpartinį viešpatavimą.

Dvi dienas trukusiame suvažiavime išrinktas veiklos koordinavimo komitetas iš 25 asmenų. Nustatytos būsimos veiklos gairės, numatant leisti darbininkams pirkti fabrikus, siekti panaikinti - pakeisti visagališką valdžios televizijos ir radijo valdymą bei kontrolę bei reikalauti įvesti rinkimus į valstybės prezidento postą balsavimo būdu.

B. Jelcin, kuris buvo pašalintas iš Maskvos miesto komunistų partijos vado pareigų ir komunistų partijos politinio biuro, po jo kritikos dėl nepakankamo progreso M. Gorbačiovo paskelbtoje reformų programoje, pareiškė, kad šiame suvažiavime matosi, jog Rusijos gyventojų tarpe jau bunda ir bręsta demokratijos jausmai.

Aukščiau išvardintieji prezidiumo nariai opozicijoje atsakingi visi vienodai,tačiau B. Jelcinas, surinkęs daugiausiai balsų iš pasiūlytų 13 kandidatų, yra to prezidiumo lyderis, turintis teisę kalbėti visų vardu.

Liaudies deputatai "maištininkai", naujų įstatų ruošėjai, primygtinai pareiškė, kad jie veiks kartu su liaudies deputatų kongresu ir valdančiaisiais sovietų organais lojaliai, paklusdami jų nutarimams, bet kritiškai prieštaraus totaliniam komunistų partijos valdymui.

Suvažiavimo dalyviai pakartotinai teigė, kad jie neformuoja politinės opozicijos grupės ar partijos pagal Vakarų pasaulio sistemą, bet jų paruoštoje programoje, kuri buvo išdalinta visiems suvažiavimo dalyviams, reikalauja ir siekia pakeisti Sovietų Sąjungos konstitucijos 6 punktą, kuriame išreikšta besąlyginė komunistų partijos galia.

Šį deputatų suvažiavimą galima laikyti istoriniu - jame dalyvavę deputatai pirmą kartą sulaužė beveik septynis dešimtmečius besitęsiančią vienpartinės valdymo sistemos ir besąlygiško paklusimo jos vadams tradiciją. Sovietų Sąjungoje politinės frakcijos neegzistavo ir nebuvo toleruojamos nuo dešimtojo komunistų partijos suvažiavimo, kuris vyko 1921 metų kovo mėnesį. Paskutinė veikusi socialistų - revoliucionierių partija buvo uždaryta 1922 metais.

Šiame suvažiavime dalyvavo 300 liaudies deputatų iš bendro 2.250 skaičiaus. Suvažiavimas truko dvi dienas. Jo organizatoriai spėja, kad jie turi apie 250 deputatų palaikančių jų programą, bet negalėjusių dalyvauti suvažiavime.

Deputatai pripažino, kad M. Gorbačiovo paskelbtos reformos iki šiol nepadarė jokio progreso ir neišvedė krašto iš jau įsigalėjusios politinės ir ekonominės krizės. O išsiplėtę angliakasių streikai dar labiau sukėlė įtampą krašto gyventojų tarpe.

Kaip matosi, Sovietų Sąjungoje vyksta dideli politiniai posūkiai, apie kuriuos dar prieš keletą metų niekas nagalėjo ir pagalvoti. Šį deputatų suvažiavimą galima laikyti pirmąja sėkla, kuri, laikui bėgant, gali išauginti stiprų opozicijos medį.

REMKIME BROLIUS LIETUVOJE

Iš protesto demonstracijų Vilniuje prieš Sovietų Sąjungos okupaciją Lietuvoje.

ALB KRAŠTO VALDYBA

Kreipiamės į visus Australijoje gyvenančius lietuvius, galinčius vykti į Canberrą, prašydami dalyvauti Ribbentropo - Molotovo pakto pasmerkimo demonstracijose, įvyksiančiose šių metų rugpjūčio 27 ir 28 dienomis.

Atlikime savo tautinę pareigą. Remkime mūsų brolių ir sesių pastangas tėvynėje, siekiant visiškos Lietuvos nepriklausomybės.

ALB Krašto valdyba

CAIRO

Lebanono ekstremistai, nužudę Amerikos karininką William Higgins grąsina ir toliau žudyti pagrobtus Amerikos piliečius kol Izraelis nepaleis musulmonų šventiko šeiko Abdul Karim Obeid.

William Higgins

Ryšium su šiais įvykiais, Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas George Bush staiga grįžo iš atostogų į Baltuosius rūmus iš kur apeliavo i Izraelio ir Lebanono vyriausybes dėl pagrobtų asmenų paleidimo.

Izraelio vyriausybė, nežiūrint Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento apeliacijos, atsisakė paleisti pagrobtą musulmonų šventiką pareikšdama, kad būtų didžiausia klaida nusileisti tokiems grąsinimams.

Toks Izraelio poelgis, pagrobiant musulmonų šventiką, sukėlė aštrius atgarsius Jungtinių Amerikos Valstybių gyventojų tarpe. Senate respublikonų partijos lyderis senatorius Robert Dole pareiškė, kad Izraelio vyriausybė pasielgė neteisingai.

VARŠUVA

Lenkijos komunistų partija ministro pirmininko pareigoms numatė generolą Česlav Kiščak, kuris 1980 metais buvo aršus karo stovio įvedimo krašte šalininkas.

Kaimo žmonių partijos lyderis A. Bentkowski Reuter korespondentams pareiškė, kad jo partijos nariai už jo kandidatūrą nebalsuos. Turimomis žiniomis net 12 komunistų partijos narių pasisakė prieš jo kandidatūrą.

Krašto gyventojų tarpe kilo nepasitenkinimo banga nepaprastu maisto produktų kainų pakėlimu. Sužinojus, kad maisto produktų kainos pakils net 300 procentų, prie parduotuvių stovėjo milžiniškos eilės žmonių.

VILNIUS

Suvažiavimo metu.

Vilniuje įvyko Respublikos mokytojų sąjūdžio steigiamasis suvažiavimas. Jame dalyvavo beveik penki šimtai delegatų iš visų rajonų, miestų. Atversta knyga ir tautiniai simboliai suvažiavimo emblemoje liudija pedagogų pasiryžimą siekti, kad mokykla taptų tautos sąmonės žadintoja, mokytų gyventi prasmingai.

Steigiamojo suvažiavimo metu taip pat įvyko probleminė konferencija "Komunikacija, kaip asmens ugdymo terpė".

Nuotraukoje suvažiavimo delegatai - Iganalinos rajono Ceikinių gyvenvietės mokytojas A. Pautienius, rašytojas J. Mikelinskas ir Vilniaus rajono Marijampolio vidurinės mokyklos mokytojas A. Masaitis.

PRADŽIA GALO?

Dr. Jonas Kunca

Liepos mėnesio 10 dieną angliakasiai užėmė Meždurečensko miesto aikštę paskelbdami streiką su algų pakėlimo ir maisto bei darbo sąlygų pagerinimo reikalavimais. Žaibo greitumu angliakasių streikas persimetė į kitas Sibiro ir Ukrainos kasyklas. Darbininkai jau reikalavo ne tik didesnių algų, bet ir butų, ligoninių bei mokyklų. Jie aštriai kritikavo kasyklų viršininkus ir partijos pareigūnus. Liko suparaližuota anglies kasimo pramonė ir kai kurie fabrikai, likę be kuro. Kilo grėsmė, kad gali būti sustabdyti ir kiti pramonės objektai. Rugpjūčio 1 dieną grėsė, kad kils ir geležinkeliečių streikas. Tada jau visas kraštas taptų suparaližuotu.

Padėtis darėsi pavojinga ir sunkiai išsprendžiama. Mat, angliakasiai jau dabar uždirba po 500 rublių per mėnesį, kai kiti tuo tarpu gauna tik po 200 rublių. Algų pakėlimas pabrangintų anglies kainą, kas tuoj pat atsilieptų ir į kitų prekių pabrangimą, t. y. prasidėtų infliacija. Kiti darbininkai pasektų angliakasių pavyzdžiu ir pradėtų streikuoti reikalaudami algų pakėlimo, aprūpinimo maisto produktais pagerinimo, butų, mokyklų ir ligoninių, kurių praktiškai trūksta visame krašte. Tokiu atveju, susidarytų tikra socialinė - ekonominė suirutė, kuri nušluotų visą kompartiją ir patį M. Gorbačiovą.

Tam, kad tokį milžinišką kraštą pakankamai aprūpinti maisto produktais, juos reikėtų importuoti. Tai per metus kainuotų gal net apie 10 biijonų doierių, kurių M. Gorbačiovo ižde nėra. Todėl, Kremliaus vadas keletą kartų kreipėsi į angliakasius prašydamas grįžti darban. Parlamente jis siūlė priimti visus darbininkų reikalavimus. Tik, sovietų žmonės, atrodo, jau visai nustojo tikėti valdžios pažadais. Jie reikalauja pagerinimų tuoj pat ir nedelsiant.

Vakaruose galima būtų galvoti, kad streikas dar ne pasaulio galas, bet normalus reiškinys. Taip, jis normalus Vakaruose. Rusijoje - nuo pačios revoliucijos didesnių streikų niekada nebuvo. Žmonės nestreikavo iš baisios baimės. Dabar pasirodė, kad galima streikuoti ir už tai ne tik kad nebūti pasiųstam į koncentracijos stovyklą, bet dar ir gauti algos pakėlimą. Iš to galima daryti išvadą, jog toks pirmas pabandymas galėtų iššaukti didžiulę streikų epidemiją, prieš kurią Maskva vaistų neturės.

Dabartinė Sovietų Sąjungos ekonominė padėtis ir rusų industrinė bei aplamai visa pramonė yra tokia primityvi, kad visai nesuderinama su tokiu reiškiniu kaip darbo užmokesčio padidinimas. Be abejonės ten galima kelti algas spausdinant beverčius rublius, bet tai iššauktų milžinišką infliaciją ir galutinį ekonominį pakrikimą. Tik neturėdamas kitos išeities, M. Gorbačiovas pradėjo eiti šiuo infliacijos keliu. Galima spėti, kad tokiu būdu jis tik bando laimėti kiek laiko savo reformų įgyvendinimui.

Tik, deja, tokios reformos apsiriboja trepsėjimu vienoje vietoje ir kalbomis apie jų reikalingumą. Taip pat visai toli nuo tiesos Maskvos tvirtinimai jog žmonės patys yra kalti dėl tų reformų nevykdymo.

Pabaltiečiai jau prieš daug mėnesių nusiuntė Maskvai savo reformų planus. Iki šiol negautas jos pozityvus atsakymas. Negavo leidimo veikti, prisilaikant modernios ekonomijos principo: turėti savo valiutą, atsiskaitomybę, teisę į savarankišką eksportą - importą, privatinę nuosavybę ir daug kitų dalykų, be kurių nei vienas kitas kraštas negali tinkamai tvarkyti savo ekonominio gyvenimo. Ne tik kad Maskva iki šiol nedavė leidimo tinkamų reformų įgyvendinimui Pabaltyje, bet dar nėra aišku ar ji iš viso galvoja kada nors leisti mūsų žmonėms jas pradėti.

Aišku viena - laikas bėga, o problema sparčiai didėja. Pradžioje tik nerusiškos respublikos reikalavo sau ekonominio ir politinio savarankiškumo. Paskutiniu laiku pradeda bruzdėti pačių rusų masės - geriausiai apmokami darbininkai. Tai labai reikšmingas įvykis, kurio svarba iškils visai netolimoje ateityje. Kad ir trumpa dabartinės Sovietų Sąjungos politinės ir ekonominės padėties analizė veda prie visai nedviprasmiškos išvados: rusų imperija baigia savo dienas ir gali jas baigti su labai skausmingomis konvulsijomis.

Yra labai mažai vilties, kad sovietų masės galėtų eiti protingų reformų keliu. Viena - valdžia to daryti dar neleidžia, gaišdama laiką su kažkokiu pagerintu leninizmu, antra - nepripratusi prie demokratinės santvarkos, liaudis galėtų pati pradėti "spręsti" savo problemas. Chaosas jau yra prie pačių Kremliaus vartų. Tokios perspektyvos nėra džiuginančios. Lietuviams belieka apsigalvoti, kaip mažiausiai nuo tokių pasikeitimų nukentėti ir kaip juos panaudoti mūsų krašto ateičiai.

DEMONSTRACIJA PRIEŠ RIBBENTROPO - MOLOTOVO PAKTĄ

Okupuotos Lietuvos broliai laukia, kad lietuviškoji išeivija Vakarų pasaulyje padėtų judinti Pabaltijo nepriklausomybės klausimą. Rugpjūčio 23 dieną sukanka lygiai 50 metų, kai Ribbentropas antrą kartą nuskridęs į Maskvą, atidavė Lietuvą Sovietų Sąjungai.

To pakto, privedusio prie sovietinės Pabaltijo valstybių okupacijos, tyrinėjimas vyksta ir dabar. Į tyrimų komisiją įeina 10 pabaltiečių, iš jų 4 lietuviai. Kremlius darys ką tik gali, kad būtų sutrukdytas tiesos suradimas. Todėl, išeivijai būtina aktyviai prisidėti prie to sąmokslingo pakto iškėlimo demokratinio pasaulio viešumon. Todėl šiais metais ruošiamos demonstracijos visuose miestuose, kur tik yra didesnės pabaltiečių kolonijos ir svarbiausia pačioje Canberroje. Šį kartą kas tik gali privalo savo dalyvavimu padėti pavergtai Tėvynei.

Autobusas nuo Melbourno Lietuvių namų išvažiuoja rugpjūčio 27 dieną, 9 valandą vakare. Nuo Canberros Lietuvių namų demonstrantai išvažiuoja į paktą pasirašiusių šalių ambasadas 10 valandą ryto, o 1 valandą visi renkasi prie naujojo parlamento. Kalbą, šia proga, sakys hon. Neil Brown, Pailsėjus ir pasisvečiavus, autobusas atgal išvažiuoja į Melbourną 10 valandą nakties ir anksti rytą grįžta į Lietuvių namus.

Apylinkės valdyba ir Šaulių organizacija prisideda prie šios kelionės išlaidų padengimo. Dalyviams teks mokėti tik po 25 dolerius už kelionę į Canberrą ir atgal. Ypatingai kviečiame mūsų jaunimą dalyvauti šiame akte su tautiniais rūbais.

Prašome visus Canberros lietuvius prisidėti prie demonstracijos. Pirmą valandą bus pietų pertrauka. Tie kurie dirba nors per šį laiką atvyktų prie parlamento. Demonstracija ruošiama pirmadienį, kadangi tokiu laiku veikia visos ambasados ir parlamentas. Vietas autobuse galite užsisakyti Apylinkės valdyboje telefonu 857 5854.

Ši demonstracija suorganizuota jau prieš mėnesį. Staiga lenkai pradėjo ruošti savo demonstraciją diena anksčiau, t. y. rugpjūčio 27 dieną. Lenkai, reikalaudami Ribbentropo - Molotovo pakto panaikinimo, siekia buvusių Lenkijos žemių - ukrainiečių Lvovo ir lietuvių Vilniaus. Iš to mūsų žmonės gali susidaryti atatinkamą nuomonę apie tokios demonstracijos naudingumą.

ALB Melbourno Apylinkės valdyba

"Gintaro" viešnagė Lietuvoje

Kai gegužės 23 dieną iš Toronto aeodromo pakilo lėktuvas nešantis gintariečius Lietuvon, kartu su juo pakilo daugelio Kanados lietuvių viltys, lūkesčiai ir, be abejonės, nuo pačios šios išvykos pradžios susikaupę įvairūs rūpesčiai. "Gintaras" išvyko į Lietuvą gražiausiais linkėjimais palydėtas, o lagaminai buvo paženklinti lietuviškom trispalvėm. Linkėta laimingos kelionės, gerų koncertų, o svarbiausia pažinti ir pamilti tėvų žemę.

Toronto "Gintaro" vadovai RITA ir JUOZAS KARASIEJAI Vilniuje
Nuotr. O. Burzdžiaus

Pakeliui į Vilnių sustojome Belgrade, Maskvoje. Vakarop sulaukėme lėktuvo į Vilnių. Mūsų grupė užėmė daugiau kaip pusę lėktuvo vietų. Buvome apsirengę išeiginėmis ansamblio uniformomis, sėdėjome visi kartu. Sąlygos ne pačios palankiausios pokalbiams su kitais į Vilnių keliaujančiais. Ir staiga mus apėmusi nedrąsa, ne vieną iš jų galėjo atbaidyti. Tačiau, lėktuvui vos pakilus, per mūsų rankas ėjo nepažįstamų bendrakeleivių dovanoti "Atgimimo", "Kauno Aido" ir "Katalikų Pasaulio" numeriai. Kilo klausimai apie mūsų ansamblį, apie Kanados lietuvius, na ir apie "užsienietiškus" automobilius. Gera pradžia...

Vilniuje nusileidome kartu su saule, apie dešimtą valandą vakaro. Nesvarbu kiek sykių bandėme įsivaizduoti pirmus momentus Lietuvoje, manau, nei vienas iš mūsų nebuvo pilnai pasiruošęs juos sutikti. Į aerodromo pastatą, kurio ūžesį išgirdome jau iš tolo, reikėjo per jėgą įsispausti. Laukiamojo salė sausakimša, banguojanti spindinčiais veidais ir gėlių puokštėmis. Atrodo, pataikėme į kokią nors šventę. Bematant ir kiekvienas iš mūsų įtraukiamas į tą "šventę" - krintame tai į močiutės, tai į dėdės, tai į pusbrolių glėbį. Dauguma pirmą kartą su giminėmis susitinka, bet nei žodžių, nei ašarų netrūksta. Veidų sukūryje pasimato ir kai kurie pažįstami, Toronte neseniai apsilankę, dabar iš įvairių Lietuvos kampų susirinkę mūsų sutikti. Pasijuntame labai pagerbti, labai dideli. Po valandėlės mus kviečia į lauką...

Nežinojome, kad kieme kantriai laukia mūsų šeimininkai - Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblio nariai bei jų vadovas Vidas Aleksandravičius.

Lauke mus apsupa Vilniaus universiteto ansambliečiai. Netoli plevėsuojanti trispalvė užtikrina, kad tikslą pasiekėme. Pirmasis į mus prabyla Vidas Aleksandravičius: "Sesės, broliai, Jūsų išsiilgusi laukia Lietuva, sugrįžtančių vėl į tėvų ir protėvių žemę... Pagaliau virš Jūsų galvų pats žydriausias dangus pasaulyje - Lietuvos dangus! Pagaliau, po Jūsų kojomis, žinoma, ir po šiuo asfaltu pati juodžiausia, pati sodriausia žemė - Lietuvos žemė! Šita žemė, šitas dangus, šitie medžiai taip išsiilgę Jūsų laukia, kad galų gale, jeigu galėtų, tai išreikštų savo džiaugsmą, kaip ir mes dainomis, muzika, maršu, plojimais." Ir pasigirsta nuostabiai skaidri daina. Jauni balsai, lydimi instrumentų palydimi apdainuoja Nemuno upelį šaukiantį lietuvius grįžti į tėvynę. Ir pagaliau susigaudome, kad viso to centre ne mes, o atgimstanti Lietuva, kurioje pagaliau viešai galima džiaugtis garbinga praeitimi, galima išlieti visa, kas ilgus metus buvo užslėpta ir uoliai saugojama. Tokių minčių labai šventiškai nuteikti, puolame sveikintis su mus priimančiais ansambliečiais, sugebame ištarti "labas" ir "ačiū" ir kai ką daugiau. Vargas būtų šiuo momentu nemokėti lietuviškai...

Nežinia ar mūsų lagaminai "nuobodžiaudami" patys nužygiavo į laukiantį autobusą ar juos sukrovė "angelai sargai". Vienaip ar kitaip, bet lipame į autobusą tik gėlėmis nešini. Pajudame universisteto bendrabučių link. Akis išplėtę dairomės pro langus, lyg įdėmiau žiūrėdami sau įsiamžinsime visą Vilnių. Iš tolo parodo mums virš Gedimino pilies plevenančią trispalvę. Plojam, rėkiam, gal truputį išgąsdinam savo šeimininkus.

Universiteto miestelio bendrabučiuose kambarius pasirenkame patys, skubame susikraustyti, kad suspėtumėm į vadovų šaukiamą susirinkimą. Bet negalime nepastebėti, kaip gra-

Nukelta į 3 pusl.

MATAU, KAIP ATEINA ATEITIS

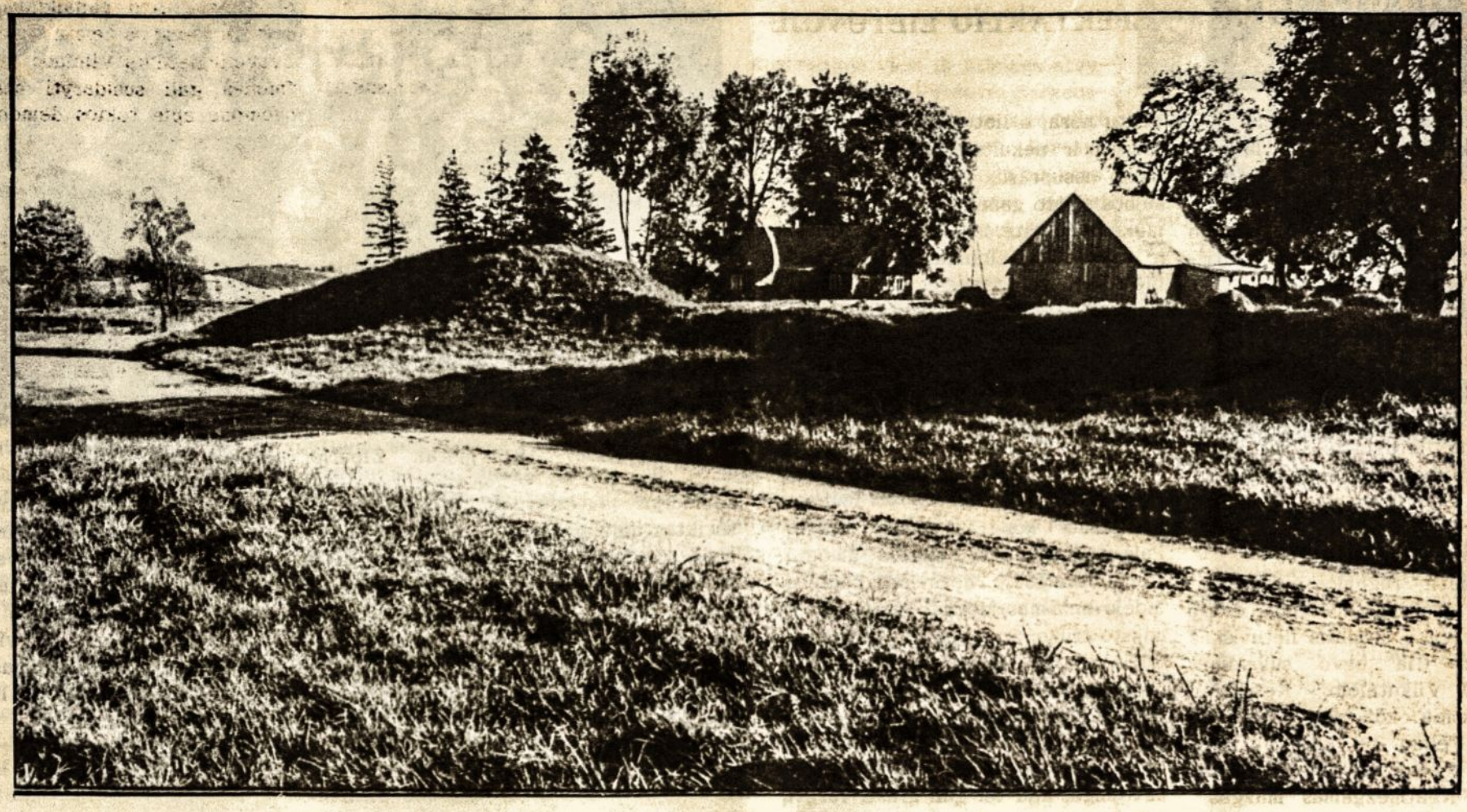

Mėgstu ištiesti ant stalo Lietuvos žemėlapį ir įsižiūrėti į mėlyną mano Tėviškės upių medį. Štai nelyg šimtamečio beržo išsišiankstęs, gumbuotas kamienas, viršūne nugulęs į Beržuonos pusę, šaknis panėręs į Kuršmares, į Baltiją – kantrusis, ištakalbis Nemunas. Štai jo šiaunosios šakelės – maži upeliūkščiai, kuriuos specialistai vandens tėkmėm vadina ir priskaito per 29 tūkstančius. Štai tamsioji šaja – Merkys, Strėva, Nevėžis, Dubysa, Šešupė, Minija, Neris... Užtenka užmerkti akis, ir matau tą ošiantį, šnabždantį, sūkuriuojantį, nuūkavusį medį: nuo deinu uždengiamo šaltinėlio aimėjimo iki Nemuno žiočių, kur pietvakaris atrita eiklią marių viinį. Ir matau mėlynuojančias gysias po moliu ir šlynais, jo jauriniais ir velėniniais dirvožemiais, po miškais ir sunykusių peikių piuta. Ir neaprėpiu tos jėgos, kuri kasdien – per dešimtmečius, šimtmečius, per nesuskaičiuotus amžius srūva ir srūva į vėsias gysias, į upeliukus, į iankščias upių šakas, kad nenuvystų mėlynas Tėviškės medis. Kiek dar tos jėgos tūno žemės gelmėse, po Dzūkijos smėlynais, Sūduvos juodžemiu, Žemaitijos moliingom kalvom, kiek dar jos užteks? Ir jei neduokdie užsimerktų tas delnu uždengiamas šaltinėlis, jei suboluotų sausvagės – lyg priešistorinio gyvūno griaučiai, jei vilktume kojas suskeidėjusiom, negyvom Neries ir Nemuno vagom, kam tada būtų reikalingi šuiiniai, užtvankos, vandens saugyklos, tvenkiniai, kanalai, stirnos peda šaltiniuotoje pamiškėje su mažyčiu vandens veidrodėliu, kuriame šokinėja saulės zuikučiai, o naktį atsispindi smulkiausia žvaigždė?

Ir man gražiausia, kad ne kantriojo, ištakalbio Nemuno rupiuoju kamienu kyla gelmių gyvybė – į tankiąją lają, į smulkias šakeles, į pumpurus, o iš viršūnių, iš lapų, iš žemėlapiuose nepažymėtų versmių srūva ir srūva didžioji galia, kad pavirstų galinga tėkme, sutaptų su eikliu marių vilnimi, o paskui iškiltų amžinai ošiančia Baltijos banga.

Ir man ramiausia, kai galvoju apie šias neišsenkančias gelmių jėgas, tampančias atgaiva ir viltimi, istorija ir amžinybe. Tada nebijau išnykti. Žinau, kad išliks giluminės galios, kurioms priklausysime kiekvienas, ir jos yra didesnės už mūsų viendieniškas pergales, egoistiškas ambicijas.

Man neliūdna, kad nesulauskiu Halėjo kometos, kuri įsiverš į Žemės tamsėjantį dangų 2061 metais, ir mokslininkai išmatuos, kad jos branduolio skersmuo, 1986 metais siekęs 14 kilometrų, gerokai sumažėjo. Kelionė išrado kūną. Lieka šviesus pėdsakas – kaip protėvių svajonė, o ainių – atmintis.

Man liūdna, kad daugiau neišgyvensiu tų žvaigždėtų 1988 metų dienų, kurios lyg kamuolinis žaibas nutvieskė mūsų gyvenimus, ir mes pamatėme, kad turime veidus, kad galima atidžiai įsižiūrėti į artimo akis, kuriose nėra atsargumo, klastos, nutylėjimo, o vien atidumas ir atvirumas Tiesai. Ir per šitą Tiesą mes priartėjome prie Lietuvos. Ji buvo ne tik mūsų Tėvynė, bet ir mūsų likimas. Mes supratome, kad "absoliučios tiesos", apkaltos dekretais, neliudijo tikrosios istorijos, nesiekė jos (kaip realybės), o per įkaitintą geležį, negailestingą prievartą, dogmas, mitus ir stereotipus slopino žmogaus, visuomenės, tautos orumą, šmėkliškai iškreipė gyvojo gyvenimo suvokimą.

Mes taip greitai artėjome prie kurčnebylių visuomenės, kad net nespėdavome aprėpti, suvokti ką prarandame. "Nė vienos privilegijos – nė vienai kalbai, nė vienai nacijai." Kuris mūsų suprato, ką reiškia šis testamentinis Lenino įspėjimas? Kuris mūsų suprato, ką reiškia rusiškame enciklopediniame žodyne paaiškinimas: "Asimiliacija – tautos susiliejimas su kita, vienai prarandant savo kalbą, kultūrą, nacionalinę savimonę. Daugelyje, veikiant nacionalinei ir religinei priespaudai, vyrauja prievartos asimiliacija. Sovietų Sąjungoje ir kitose socialistinėse šalyse vyksta natūrali asimiliacija, kai mažos tautos, įveikusios kultūros ir ekonomikos atskirumą, palengva susilieja su stambesnėmis etninėmis grupėmis". Katram mūsų patinka ši "teorija", kuri ramiai, daugiau nieko neaiškindama, be abejo, siekia, kad būtų antrarūšės ir trečiarūšės kalbos, kultūros, tautinės savimonės, ir jos, savo nepilnavertiškumo slegiamos, veržtųsi į išganingąjį susiliejimą...

Šiurpi yra tautos agonija po lingvistinės katastrofos. Šiurpi ir be ateities yra tautų bendrija, gyvenanti ant savo istorijos griuvėsių, bendrija, kurios žyniai saugo dogmomis paramstytas privilegijas, paaukojanti milijonus gyvybių vardan savo viešpatavimo.

Gaila, kad daugiau neišgyvensiu žvaigždėtų praeitų metų dienų, per kurių verpetavimą supratome, jog mano tautos istorija negali būti užtamsinama, iškarpoma, rišama prie gėdos stulpo, užplakama guminėmis lazdomis. Kitos kartos išgyvens kitas dienas – gal būt erdvesnes ir šviesesnes. Ateina kitos kartos – tiesesnės, laisvesnės, tyrenės, žmogiškesnės. Aš joms įavydžiu, kaip ir toms Gimtinės versmėms, iš kurių srūva didžioji galia.

Ką aš galiu jums palikti?
Kol kas vien šitą tylų: ateina...

Robertas Keturakis

Atkelta iš 2 pusl.

TORONTO "GINTARAS" LIETUVOJE

žiai tie kambariai mums paruošti. Stalai apkloti baltomis staltiesėmis, palikti mums užkandžiai ir gaivinantys gėrimai, aiškiai matosi šeimininkų vaišingumas.

Susirinkime supažindinama su sekančių dešimties dienų programa. Išdalinama atspausdinta dienotvarkė, įrodanti, kaip tvarkingai mūsų koncertinė kelionė suorganizuota, kaip mūsų laikas beveik iki minutės apskaičiuotas. Po tokio šilto priėmimo esame įtikinti, kad šių šeimininkų tvarka galime pasitikėti... Vidas Aleksandravičius supažindina mus su dalimi ansambliečių. Pirmą vakarą visų vardai maišosi... Jaunius, Diana, Saulius, Rolandas. Tačiau nei vienas nesipiktina ne savo vardu šaukiamas.

Baigiasi sirinkimas prasideda puota. Iš prieangio, iš kiemo renkasi kantriai mūsų visą valandą išlaukę giminės. Pilsto šampaną, vaišina iš visos Lietuvos suvežtais kulinariniais stebuklais, moko mus, kaip tikrai lietuviškai džiaugtis. Išgaruoja visas kelionės nuovargis, ir kai, jau dangui žymiai prašviesėjus, giminės kyla išvažiuoti, nenoromis atsisveikinam. Už langų jau girdisi paukščių čiulbesys, laiko mažai teturime ir nesinori jo miegu gaišinti. Tai dar valandėlę savo tarpe bedraujame, dalinamės pirmaisiais įspūdžiais, kol besimerkiančios akys paruošia miegui.

Penktadienis. Rodos tik užsimerkėme ir į duris beldžiasi pats nuotaikingiausias pasaulyje "žadintuvas" Rolandas. Bet pirmą rytą Lietuvoje, nors ir mažai miegoję, gan lengvai keliamės. Pusryčiauti lyg miško takeliu žygiuojame į stovyklą – "Gaudeamus" kavinę. Iš ten autobusas veža į miesto centrą. Diena skirta susipažinimui su Vilniumi. Tad pradedame nuo jo žilos senovės, stebėdami dokumentinį filmą "Šventaragio slėnio mysles". Ekrane matome Vilniaus katedros ir Žemutinės pilies atkasinėjimo darbus, o vėliau arkikatedros požemiuose matome tų darbų vaisius. Po požemius mus vedžioja atkasinėjimo projektui vadovaująs architektas Napoleonas Kitkauskas. Su dideliu entuziazmu aiškina katedros kitimą amžių tėkmėje – nuo Mindaugo laikų pilies iki dabartinio neoklasicizmo pavyzdžio. Ypatingai įdomiai pristatyta viena siena, sluoksniais atskleidžianti visą Lietuvos garbingą istoriją. Jos šešėlyje ir mes pajuntame senovės didvyrių paslaptingą dvasią.

Iš požemių pakylame į pačią arkikatedrą, apžiūrime spindinčią barokinę šv. Kazimiero koplyčią, pastebim lentą Lietuvos krikšto sukakčiai paminėti.

Katedros aikštės kampelyje matėme medinę, žmonių apsuptą būdelę ir sužinojome, kad ten Petras Cidzikas buvo paskelbęs bado streiką. Sustojome, užėjome pas jį. Trumpai pasikalbame, pasirašome po peticija už politinio kalinio Povilo Ližūno paleidimą. Tada skubame į senamiestį. Apžiūrime šv. Jono Krikštytojo šventovėje įkurtą muziejų. Pietaujame senamiesčio "Medininkų" restorane.

("Tėviškės Žiburiai")

90 METŲ
NUO PIRMOJO LIETUVIŠKO SPEKTAKLIO LIETUVOJE

Juozas Krupavičius

Senesniosios kartos tautiečiai, kuriems teko gyventi, dar laisvoje tėvynėje, arčiau teatrinio gyvenimo ir meno, gal dar mena, kad kiekvienais metais, rugpjūčio mėnesį būdavo minima ir švenčiama lietuviško teatrinio meno pradžia Lietuvoje.

Ir kaip gaila, kad šis mūsų netolimos praeities istorinis įvykis tremtyje, kitų reikalų spaudžiamas, vis gilyn ir gilyn grimzta užmarštin. Siais metais, švenčiant 90 metų sukaktį, kai lietuviškas žodis pirmą kartą buvo ištartas scenoje viešai, – aš, savo jaunystėje buvęs karštas scenos gerbėjas, – trokštu pasidalinti tais prisiminimais.

1899 metų rugpjūčio pradžioje Palangoje, grafo Tiškevičiaus dvaro daržinėje, įvyko pirmasis lietuviškas vaidinimas. Čia buvo suvaidinta linksmoji J. Vilkutaičio – Keturakio trijų veiksmų komedija "Amerika pirtyje". Vėliau be šios linksmos komedijos, scenoje buvo statomi ir kiti veikalai: "Neatmezgamas mazgas", "Nutrūko", "Genovaitė", "Velnias spąstuose". Tačiau gal nei vienas kitas spektaklis nebuvo taip labai mėgiamas, kaip "Amerika pirtyje". Ir gal todėl, kad nei vienas kitas pastatymas, kaip ši realistinė komedija neatvaizdavo taip įtikinančiai ir taikliai to laiko Lietuvos sodžiaus gyvenimo.

"Amerika pirtyje" pastatymo scenoje iniciatoriais buvo dr. L. Vaineikis, dr. Jonušis ir dr. Žalnieriukynas. Aktoriais spketaklyje buvo studentai, gimnazistai ir šiaip susipratę jaunuoliai: Juškevičiūtė, Juškytė, Mongirdas, A. Janulaitis, Povilas Višinskis, Kuzinas, Empacheris ir Gabalis.

Šis pirmasis spektaklis ir yra laikomas lietuviškojo teatro gyvenimo pradžia.

Daug kartų buvo prašoma pas gubernatorių leidimo spektakliui, kol pagaliau duoti leidimą ar ne, buvo pavesta Palangos policijos viršininkui, kuris, po ilgų maldavimų ir prašymų, leidimą davė.

Be to, daug trukdė ir vietiniai lenkai, kurie netgi atkalbinėjo artistus nuo vaidinimo spektaklyje. Esą inteligentų nėra, o lietuviai neišsiauklėję, tamsūs ir nekultūringi, jie vis tiek nieko nesuprasią. Tokios ir panašios kalbos sklido gana piačiai, tačiau tai nieko nepakeitė. Pokštą buvo iškrėtęs ir policijos viršininkas, rugpjūčio 8 dieną atėjęs pranešti, kad vaidinti neleidžiąs. Rengėjai tokiam pranešimui griežtai pasipriešino ir pareikalavo, kad užmokėtų už padarytas išlaidas. Policijos viršininkas, atrodo, pabūgo gaiimų išlaidų ir tokio stipraus pasipriešinimo ir vaidinti leido.

Į šį vaidinimą žmonės rinkosi iš visų Žemaitijos kaimų, o inteligentai suvažiavo kone iš viso krašto. Palangon suplaukė marios žmonių, aplink skambėjo lietuviškos dainos, aidėjo linksmas juokas. Bilietų jau iš anksto trūko. Spektaklio pelnas siekė 100 rublių, kurie buvo paskirti sergančiam dr. Vincui Kudirkai gydyti. Vaidinimas pasisekė puikiausiai.

Tačiau, po šio vaidinimo rusų valdžia vis dėlto susigriebė, kad tai pavojinga, kad tai gali grėsti vargšų pavergtų lietuvių prabudimu. Ir vėliau, po šio vaidinimo visi kas tik buvo vienaip ar kitaip prie jo prisidėję, pradedant dr. L. Vaineikiu, nuo rusų valdininkų smarkiai nukentėjo.

Po Palangos spektaklio, viešai negalėjo būti rodomi ir kiti lietuviški spektakliai. Daug kur spektakliai vyko slaptai. Daugiausiai jų buvo rengiama 1901 – 1903 metais Suvalkijoje, apie Marijampolę, Liudvinavą, Kalviriją ir kitur. Šiems slaptiems vaidinimams rengti buvo susidariusios specialios trupės, viskas buvo atliekama seklyčiose, kai kur kluonuose. Į vaidinimus susirinkdavo tiktai kviestiniai žiūrovai, kuriais galima buvo pasitikėti, kad nebus išduoti, nes už visa tai grėsė skaudžios bausmės.

O kai 1904 metais gegužės mėnesio 7 dieną Lietuvoje buvo leista lietuviškoji spauda, nuo tos dienos buvo galima ir viešai rengti lietuviškus spektaklius.

Po lietuviškos spaudos atgavimo, Marijampolėje buvo suruoštas lietuviškas vakaras su vaidinimu "Amerika pirtyje", į kurį atvyko ir pats

1906 – 1914 metai. "Žiburio" aktoriai Marijampolėje.

komedijos autorius J. Vilkutaitis, sutiktas didžiausiomis ovacijomis. Ir nors lietuviškame teatre iki 1914 metų buvo vaidinami kiti įvairūs scenos veikalai, tačiau pirmąją vietą visada užėmė "Amerika pirtyje". Ypatingos sėkmės spektaklis susilaukė Dzūkijoje, kur jis būdavo vaidinamas net po keletą k.

Ir štai šiais metais lietuviškam spektakliui sueina 90 – tas gimtadienis. Reikia pastebėti, kad spektaklis "Amerika pirtyje" per karus buvo nulipęs nuo lietuviško teatro scenos, vėl grįžo jon atgal, ir vis taip sėkmingai iki šiol tebestatomas lietuviškoje scenoje ir vis taip pat lietuvių tebemėgiamas.

STASIUI PAČĖSAI – 80

Sydnejaus lietuviams gerai pažįstamas visuomenininkas Stasys Pačėsa rugsėjo mėnesio 14 dieną švenčia 80 – ties metų sukaktį.

Sukaktuvininkas gimė dainomis ir poringėmis garsioje gražiojoje Dzūkijoje, Pakašavo kaime, Ūdrijos valsčiuje, Alytaus apskrityje. Mokėsi Rusijoje ir Lietuvoje.

Lietuvos nepriklausomybės laikais tarnavo Žemės Ūkio Ministerijoje, žemės tvarkytojo įstaigose Alytuje, Raseiniuose ir Tauragėje, raštvedžio, sąskaitininko ir buhalterio pareigose. Sukaktuvininkas jau iš prigimties veikius visuomenininkas, į visuomeninį ir organizacinį darbą įsitraukė pačioje jaunystėje. Susikūrus Lietuvos Šaulių Sąjungai, organizavo Ūdrijos šaulių būrį, kurio vadu būdamas pašventino būrio vėliavą. Visą laiką aktyviai dalyvavo šaulių gyvenime ir už aktyvią veiklą bei organizacinius nuopelnus apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės 10 – čio medaliu ir D.L.K. Gedimino ordino IV – to laipsnio medaliu.

Stasys Pačėsa į Australiją atvyko 1948 metais, apsigyveno Sydnejuje ir tuoj pat įsijungė į visuomeninį darbą, metai iš metų eidamas įvairias atsakingas pareigas, nepavargdamas, vis būdamas ten kur prašomas, reikalingas ir renkamas.

Nuo 1984 metų Stasys Pačėsa garbingai, kaip visada ir visur, eina Sydnejaus Dariaus ir Girėno šaulių kuopos pirmininko pareigas.

Sveikiname St. Pačėsą jo garbingo jubiliejaus proga ir linkime jam ilgiausių metų geros sveikatos ir ištvermės lietuviškame darbe.

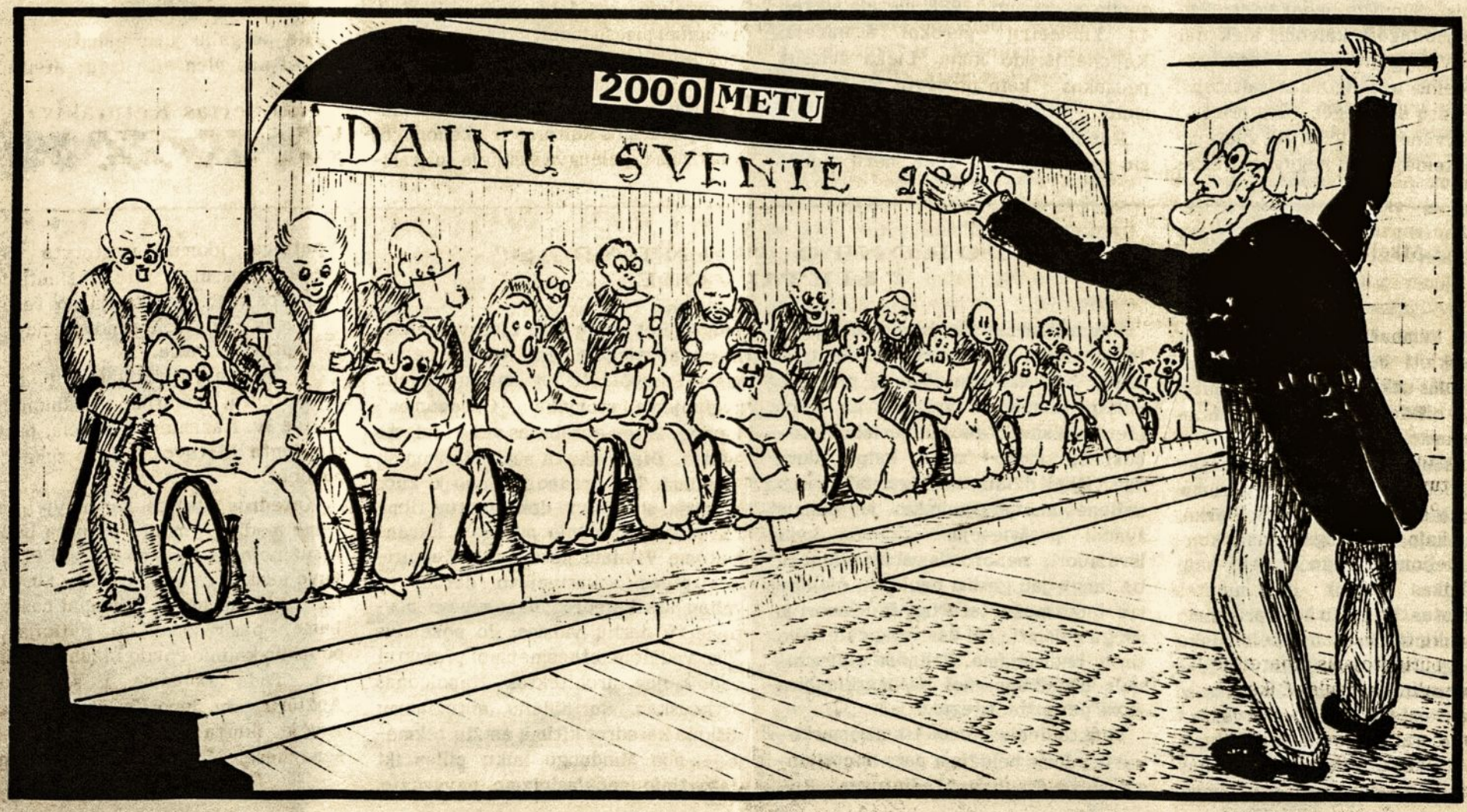

BURIUOTOJAI IŠPLAUKĖ ATGAL Į TĖVYNĘ

Jurgis Janušaitis

Lietuvos buriuotojai, gegužės 13 dieną, atsisveikinę su tėvyne, trimis buriniais laivais: "Lietuva", "Audra" ir "Dailė", nugalėję Atlantą, birželio 24 dieną laimingai įplaukė į JAV New Yorko uostą, kur juos labai šiltai sutiko tūkstantinė lietuvių minia, su sveikinimais, linkėjimais, iškilmingais priėmimais ir t.t.

Šis žygis, žinoma, pasaulio nenustebino. Juk dabar Atlantą perplaukia net ir su plaustais. Tačiau pats įvykis, kad mažos lietuvių tautos sūnūs, nebūdami patyrę jūreiviai, vis dėlto, atliko penkių savaičių kelionę jūromis, tuo įrodydami, kad Lietuva yra gyva, kūrybinga, drąsi ir verta viso pasaulio tautų šeimoje gyventi laisvai ir nepriklausomai.

Visgi jūreivių žygis atkreipė amerikiečių dėmesį. Jie lankėsi pas miestų burmistrus, kalbėjosi su spaudos darbuotojais, Lietuvos vardu įteikė simbolines dovanas, papasakojo apie dabartinius Lietuvos rūpesčius, siekimus ir, bent maža dalelyte, iškėlė Lietuvos vardą.

Buriuotojai viešėjo New Yorke, Clevelande, Čikagoje, Baltimorėje, iš kurios du būrlaiviai išplaukė atgal, tėvynės link.

Visur svečiai buvo Amerikos lietuvių nuoširdžiai sutikti, apdovanoti, pasikeista gražiomis sveikinimų ir linkėjimų kalbomis.

O jūreivių žygis buvo skirtas Lietuvos garbei – Tautos vienybei. Tad jūreivių viešnagė dar kartą sujudino išeivijos lietuvius, uždegė, galima sakyti, naujam ryžtui – jungti visas jėgas Lietuvai.

Atrodo, kaip praneša spauda, "Lietuvos", "Audros" ir "Dailės" jachtų įgulos buvo labai šiltai sutiktos lietuvių sostinėje Čikagoje.

Jie į Čikagą atvyko autobusu iš Clevelando, birželio 30 dieną ir čia viešėjo keletą dienų Čikagos lietuvių šeimų globojami, o organizacinio komiteto rūpesčiu, buvo ruošiami susitikimai, priėmimai, atsisveikinimai.

Pirmas susitikimas įvyko Jaunimo centro kavinėje, kurioje netilpo visi žmonės.

Svečius, organizatorių vardu pasveikino E. Vengianskas ir Valdas Adamkus, kurio rūpesčiu ir pastangomis, galima sakyti, buriuotojai ir išskleidė bures per Atlantą Amerikos link.

Buriuotojai iš Lietuvos atvežė dailės darbų parodą, berods, 38 grafikos darbus. Paroda buvo atidaryta Jaunimo centro mažojoje salėje. Nuostabiai didelio dėmesio susilaukė ši paroda, o dr. Jonas Adomavičius, kaip minima spaudoje, nupirko visus kūrinius. Argi gali būti gražesnis pavyzdys – vieno žmogaus didžioji auka, nuperkant visą parodą. Apart to, dr. J. Adomavičius kiekvienam įteikė savo asmeniškas dovanas – vokelius su pinigais, o įgulos nariai rengėjų buvo dar apdovanoti Amerikos ir Lietuvos vėliavėlėmis ir statulėlėmis. Pagrindinis svečių pagerbimas įvyko Jaunimo centro didžiojoje salėje, kuri nebetalpino visų norinčių dalyvauti pagerbime.

E. Vengianskas supažindino pokylio dalyvius su įgulų nariais, o nuoširdžius sveikinimus buriuotojams pareiškė Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje, Vaclovas Kleiza, VLIKO valdybos pirmininkas dr. Kazys Bobelis ir įteikė buriuotojams Tautos Fondo dovaną – 3000 dolerių. Ar tik nebus tai pirmoji VLIKO konkreti dovana kovojančiai

Lietuvai. Sveikintinas pavyzdys. JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos vardu sveikino valdybos pirmininkas dr. Antanas Razma ir įgulos kapitonui Ignui Miniotui įteikė dovaną – antrą LB tūkstantinę. Pažymėtina, kad LB aktyviai įsijungė į pagalbą Lietuvai ir jau įvairiopai yra padėjusi kovojančiai Lietuvai lėšomis: Šapokos istorijos išleidimu, technologija ir kt.

Prie buriuotojų sveikinimų nuoširdžiai jungėsi Kanados lietuviai ir jų vardu Stasys Kuzma įteikė 8000 kanadiškų dolerių.

Buriuotojus pasveikino Valdas Adamkus, Šaulių sąjungos pirmininkas M. Abarius ir jachtų kapitonus apdovanojo šaulių žvaigždėmis. P. Aglinskas iš Havajų atsiuntė gražius vainikus, kuriais papuošė jachtų kapitonus. Macenatas B. Jacinskas padovanojo specialias taures, kuriose padaryti specialūs įrašai.

"Audros" įgulos narių tarpe buvo Audronis Paulauskas, kuris, būdamas trijų metukų, buvo ištremtas raudonojo teroro vykdytojų į Sibirą.

Pasibaigus visiems apdovanojimams, "Audros" kapitonas Ignas Miniotas prabilo į susirinkusius: "Lietuvį galima nužudyti Auschwitzo dujų kamerose, lietuvį galima priversti apleisti savo kraštą ir sušaldyti ledjūrio pakrančių ledynuose, bet negalima paklupdyti jo ant kelių..."

Jis perskaitė Klaipėdos miesto prašymą: "Į mūsų širdis vėl grįžta tikėjimas į mūsų tautos ateitį. Dangės pakrantėse norime sukurti skulptūrų parką, kad liktų ateičiai"... Išeivija prašoma prisidėti. Iš Klaipėdos skautų vardu, įteikė laivo varpelį, kurį priėmė vyr. skautininkė Stefa Gedgaudienė.

Šis nuostabiai gražus, šiltas jūreivių pagerbimas baigtas visiems sugiedojus "Lietuva Brangi". Jaunimo centrui buriuotojai įteikė Lietuvos vėliavą, kurią jachtos atplukdė per Atlantą.

Jėzuitų koplyčioje tėvo J. Borevičiaus buvo iškilmingai atlaikytos pamaldos, kur svečiai padėjo gėles prie paminklo, esančio Jaunimo centro sodelyje, žuvusiems už Lietuvos laisvę.

Išeivijos lietuviai, kurie globojo jūreivius parodė daug šiltų jausmų, aprodė Čikagą, pabuvojo lietuviškuose susibūrimuose.

Po šaunios viešnagės, jachtos jau skrodžia Atlanto bangas tėvynės link. Su grįžtančiomis įgulomis kartu į Lietuvą buriuoja ir 7 Amerikos lietuviai.

Po Ansamblių "Ratilio", "Armonika" buriuotojai dar kartą pajudino išeivijos lietuvių gyvenimą. Nestokota jiems dėmesio, šiltų priėmimų ir nesigailėta finansinės paramos. Padėka priklauso JAV New Yorko ir Čikagos organizaciniams komitetams už pakeltą sunkią naštą.

Gero vėjo, drąsieji tautos sūnūs, grįžtant į brangią tėvynę Lietuvą!

(P.S. Pasinaudota "Dirvos" ir "Draugo" informacijomis.)

KOMPOZITORIUS V. BARKAUSKAS

Australijoje vieši iš Vilniaus atvykęs kompozitorius Vytautas Barkauskas. Jis gimė 1931 m. Gimnaziją baigė Rietave, tai buvo pirmoji Rietavo gimnazijos abiturientų laida po karo. Nuo 1948 m. jis įtemptai mokėsi skambinti pianinu. 1953 metais baigė fortepijono specialybę Vilniaus Tailat–Kelpšos vardo muzikos mokykloje. Lankydamas muzikos mokyklą studijavo ir Vilniaus Pedagoginiame Institute, fizikos – matematikos fakultete. Diplomą įsigijo 1953 metais. Valstybinėje konservatorijoje 1959 metais studijavo kompozicijos specialybę pas prof. Antaną Račiūną.

Peržiūrėjus kompozitoriaus Barkausko septynių lapų sąrašą, kuriame sužymėti pavadinimai jo muzikos kūrinių, tenka stebėtis jo darbštumu. Jis kuria muziką įvairiems instrumentams: fleitai, obojui, čelo, bet daugiausia pianinui ir smuikui. Jo kūriniai yra išpildomi Vilniuje, Kaune, Maskvoje, Leningrade, įvairiuose Europos kraštuose bei Šiaurės ir Pietų Amerikos žemynuose, Japonijoje, Afrikoje, Meksikoje ir kitur. Smuikininkas Gidon Kremer, vienas iš trijų pasaulinio masto smuikininkų, gyvenąs Vakaruose, visur išgarsino kompozitoriaus V. Barkausko įvairių variacijų solo "Partita" smuikui. Su "Partita" smuikui kompozitorius dalyvavo tarptautiniuose koncertuose. Su kamerinės muzikos instrumentiniu sekstetu dalyvavo muzikos festivaliuose Anglijoje, Belgijoje, Maskvoje bei kitur. 1972 m. sukūrė legendą apie Čiurlionį pianinui. Sukurtoje simfoninėje muzikoje pagrindu paimtos intonacijos iš lietuvių liaudies sutartinių ir raudų. Vienas iš paskutiniųjų jo kūrinių yra Oratorija pavadinimu "Viltis", sudaryta iš poeto Maironio poezijos tekstų. Tai grandiozinės apimties kūrinys: du mergaičių chorai, solistė ir vyrų kvartetas bei solo.

Teatrui ir filmams kompozitorius yra sukūręs daugybę muzikos kūrinėlių. Muziką kuria ir vaikams: pianinui, chorui ir solo. Jo muzikos kūrinius (gaidas) spausdina Vagos leidykla Vilniuje. Ypačiai daug išspausdino Leningrado bei Maskvos leidyklos.

Ta pačia proga norėčiau pažymėti, kad Vytauto Barkausko tėvas vardu Pranas buvo savanoris – kūrėjas, dalyvavęs kovose už Lietuvos laisvę 1919 ir 1920 metais. Po to studijavo Prancūzijos universitetuose Marseille ir Grenoble. Įsigijęs doktoratą iš ekonomijos grįžo į Lietuvą darbuotis savo tėvynės labui. 1941 metais sovietai jį suareštavo ir ištrėmė į Sibirą. Nėra abejonės, kad visi –41 metais į Sibirą ištremtieji greitai mirė nuo bado ir žiaurių sąlygų.

Kompozitorius Vytautas Barkauskas susitarė su Sydnejaus Apylinkės valdyba dėl koncerto, kuris bus suruoštas rugpjūčio 20–tą, sekmadienį, 4 – tą val. popiet, Lietuvių klube, Bankstowne.

Tautiečiai gausiu atsilankymu į koncertą atitinkamai pagerbs garsų kompozitorių, atklydusį į kengūrų kraštą.

Agnė Lukšytė

Kiekvienas lietuvis turi kasdien sunaudoti po keturis puodelius avižinių SĖLENŲ (OAT BRAN), dėdamas jas į kiekvieną valgį, ir taip elgtis per visą savo gyvenimą.

Dr. J. Adomavičius,
Lietuvių balsas **Nr. 3, 1989**

TRUMPAI IŠ VISUR

Po karštų diskusijų, Sovietų Sąjungos Aukščiausioji Taryba priėmė porą rezoliucijų, kurios įgalina Lietuvą, Latviją ir Estiją perimti į savo kontrolę didelę dalį Pabaltijo pramonės, transporto, prekybos ir gamtos turtų. Prieš tokias rezoliucijas pasisakė keli politinio biuro nariai bei eilė Rusijos Federacinės respublikos deiegatų.

Rezoliucijas paversti įstatymais manoma spalio mėnesį.

Aukščiausioji Taryba pasisakė prieš atskirų valiutų įvedimą Pabaltijo kraštuose.

*

Maskvoje, svarstant rezoliucijas, rusų darbininkai suorganizavo politinius streikus Talino uosto dirbtuvėse bei kitose įmonėse. Streikai buvo nukreipti prieš estų priimtą įstatymą reikalaujantį estų kalbos mokėjimo dirbantiems valdiškose tarnybose bei rinkiminį įstatymą, duodantį teisę balsuoti tik tokiu atveju, jeigu pilietis Estijoje yra išgyvenęs nustatytą metų skaičių.

*

Latvijos parlamentas galiausiai pasekė Estijos ir Lietuvos pavyzdžiu paskelbdamas deklaraciją apie Latvijos suverenitetą su veto teise prieš Sovietų Sąjungos įstatymus.

*

Lenkijos prezidentas V. Jeruzelski atsistatydino iš Lenkijos komunistų partijos pirmojo sekretoriaus posto. Komunistų partijos lyderiu Lenkijoje tapo ligšiolinis ministras pirmininkas Miečyslav Rakovski.

*

Išsilygino lig šiol buvę labai įtempti santykiai tarp Indijos ir Šri Lankos, kurie vos neprivedė šių dviejų valstybių prie karo veiksmų. Indija simboliškai atitraukė dalį karinių pajėgų iš Šri Lankos prieš nustatytą liepos mėnesio 31 dienos terminą bei pažadėjo atitraukti likusius dalinius, jeigu gaus tikras garantijas iš Šri Lankos vyriausybės, garantuojančias tamilų teises.

*

Didžiule balsų dauguma Irano prezidentu išrinktas Ali Akbar Hashemi Rafsanjani. Ta pačia proga Irane smarkiai padidintos prezidento galios.

*

Specialūs Izraelio daliniai malūnsparniu nusileidę pietiniame Lebanone, pagrobė šiitų karinės organizacijos Hezbollah lyderį šeiką Abdel Krim Obeid. Šis Izraelio žygis smarkiai supykdė amerikiečius ir anglus, kadangi Hezbollah organizacija grąsė nužudysianti pagrobtus amerikiečių ir anglų įkaitus, jeigu šeikas nebus tuoj pat paleistas. Viena musulmonų grupė sakosi pakorusi amerikietį pulkininką leitenantą Higgins, nors yra prielaida, kad jis buvo nužudytas jau anksčiau.

*

Virš 360 sovietų atstovų rūmų narių susirinko vienoje iš Maskvos kino salių išklausyti Boris Jelcin pasiūlymo sudaryti opozicinę tarpregionalinę grupę parlamente. Tokioje grupėje vadovaujantį vaidmenį turėtų Maskvos ir Leningrado atstovai bei pariamentarai iš Pabaltijo.

*

Aukščiausioji sovietų Taryba priėmė nutarimą iš vis dar aukštos radiacijos apimtų rajonų po Černobilio katastrofos Gudijoje, evakuoti visos eilės vietovių gyventojus. Žadama evakuoti viso 11 600 žmonių.

SPORTAS

„KOVO" KLUBE

Sporto skyrių paruošė
Antanas Laukaitis

Bėgikas Romas Linas—Liniauskas

Žinomas Sydnejaus sporto klubo "Kovas" squašo žaidėjas ir vienas iš geriausių šios sporto šakos sportininkų Australijoje, Romas Linas - Liniauskas taip pat yra dar ir geras atletas. Kiekvienais metais Sydnejuje vyksta garsiosios 14,2 km. nuotolio bėgimo lenktynės "City - Surf". Jau septynis metus iš eilės Romas bėga šiose lentynėse ir pasiekia gerų rezultatų. Romas dalyvaus ir šių metų Sydnejaus "City - Surf" lenktynėse, kurios vyks rugpjūčio mėnesį ir kuriose dalyvaus tūkstančiai bėgikų. Jose dalyvauti kviečiami taip pat lietuviai atletai.

Romas Linas iš profesijos mokytojas, aktyviai dalyvauja ir mūsų sportiniame gyvenime - sporto šventėse atstovaudamas "Kovą". Jis yra Robio Lino - Liniausko, buvusio Sydnejaus "Kovo" ir Australijos lietuvių stalo teniso čempiono ir dabartinio didelio koviečių rėmėjo - mecenato, jaunesnysis brolis.

Sėkmės Romui taip sunkiose būsimose bėgimo varžybose.

Speciali "Kovo" diena

Dabartinė "Kovo" valdyba rugsėjo 16 dieną (šeštadienį) rengia savo klubo "Specialią dieną". Nuo pirmųjų "Kovo" įsisteigimo dienų, kone per 40 metų, įvairiose klubo komandose žaidė ir jį atstovavo keli geri šimtai koviečių, kurių vaikai ir net anūkai yra dabartiniai "Kovo" nariai. Sporto klubo "Kovas" dabartinė valdyba nori surengti visų šių koviečių: buvusių ir dabartinių, senų ir jaunų, tėvų, vaikų ir anūkų susitikimą. Šią dieną vyks krepšinio varžybos ir komandas sudarys visi: dabartiniai žaidėjai, senjorai, jauniai ir buvę žaidėjai. Žaidynės vyks sutrumpintu laiku ir žais visi, net ir mišrios komandos, pabaigoje nustatant laimėtojus. Tai bus gražus visų buvusių ir dabartinių sportininkų susibūrimas, tuo labiau, kad dabar daugelis veteranų koviečių nėra pažįstami su dabartiniais ir jiems bus įdomu pamatyti dabartinio žaidimo lygį. Visi buvę ir dabartiniai koviečiai prašomi šią dieną nepaskirti jokių kitų užsiėmimų ir dalyvauti koviečių susiėjime. Smulkiau apie šią dieną bus informuojama vėliau.

Šios "Specialiosios dienos" kulminacinis momentas bus vakare - Lietuvių klube įvyksiantis metinis sporto klubo "Kovas" balius. Balius formalus renginys ir dalyvaujantieji prašomi atvykti su atatinkamai gražia apranga. Baliaus metu bus gera programa. Taip, kad dabar jau pats laikas pradėti ruoštis šiai iškilmingai dienai ir vakaro baliui, o nuotaika ir gerai praleistas laikas tikrai garantuotas, taip kaip visada būdavo koviečių baliuose ir kituose renginiuose.

"Kovo" laikraštėlis

Jaunieji "Kovo" sportininkai P. Šumskas ir B. Migutė, padedami trenerės ir vadovės S. Gustafson, leidžia koviečių informacinį laikraštėlį "Kovas Newsletter". Laikraštėlis leidžiamas anglų kalba, kadangi daug jaunų sportininkų, nors ir kalba lietuviškai, bet skaityti jiems daug sunkiau. Paskutiniame laikraštėlio numeryje B. Migutė savo straipsnelyje sveikina kovietes merginas, kurios, po įtemptos kovos žaidynių metu, pateko į finalinius žaidimus Bankstowno krepšinio stadione. Po tikrai smarkios kovos ir pademonstruoto puikaus komandinio susižaidimo, tuo labiau žinant, kad ši jaunių mergaičių komanda pirmenybėse, kaip toks sportinis vienetas, žaidė pirmą kartą, kovietės laimėjo prieš savo priešininkes australes rezultatu 32:13 ir tapo varžybų čempionėmis. Rungtynių metu ypatingai gerai ir kovingai pasirodė Daina Dičiūnaitė savo komandai gero gynimo.

Labai gražiai laikraštėlyje aprašytos draugiškos "Kovo" rungtynės su latviais, kur vyrai koviečiai pirmąjį susitikimą laimėjo rezultatu 40:38, daugiausiai taškų įmetus P. Šumskui - 12 ir M. Šepokui 11. Antrose rungtynėse kovietės merginos nugalėjo latves rezultatu 38:23, daugiausiai taškų sumetant L. Skirkaitei (21). Trečiame susitikime koviečiai vyrai latvius nugaiėjo rezultatu 50:32, daugiausiai taškų sumetus P. Šumskui - 18 ir M. Šepokui - 16.

Veteranai be pralaimėjimo

Šias metais be jaunių berniukų ir mergaičių, vyrų ir merginų krepšinio komandų, žaidžiančių atskiruose žiemos turnyruose, labai sėkmingai varžybose dalyvauja ir "Kovo" senjorų krepšinio komanda. Po šešių žaistų, jie nėra pralaimėję nei vienų ir pateko į savo turnyrų finalus, kuriuos, tikimės, laimėję pateks į didžiuosius finalus bei bus varžybų nugalėtojai. Šioje komandoje žaidžia buvę "Kovo" žvaigždės ir neseniai iš Geelongo atvykęs garsusis "Vyties" krepšininkas J. Obeliūnas, kuris eilę metų buvo Australijos lietuvių rinktinės narius, o paslapčių neperduoda koviečiams jauniams. Tačiau, - gal, su laiku...? M. Dubauskas ir A. Dulinskas buvę iškilieji koviečiai krepšininkai, savo formos nepraradę ir dabar. Alg. Andriejūnas buvęs vienas iš taikliausių metimuose komandos krepšininkų, Australijos armijos kapitonas, krepšininkus suorganizavęs net ir Vietname, ten vykusio karo metu. E. Karpavičius, buvęs greitasis kovietis, taip pat pasižymėjęs gerais metimais.

Ši veteranų komanda, po tokio gražaus savo pasirodymo, galvoja ne tik mūsų varžybose pasirodyti, bet ir dalyvauti IV Pasaulio Lietuvių Sporto žaidynėse, kur senjorai, patys dalyvaudami savo klasės varžybose, galėtų susipažinti ir su savo tėvų gimtuoju kraštu.

Laiškas iš Lietuvos

Sydnejaus sporto klubo "Kovas" pirmininkas D. Atkinson gavo ilgą laišką iš Lietuvos, kurį jam rašo fizinio auklėjimo mokytojas ir treneris Algirdas Vitkauskas, kuriam pavesta organizuoti golfo žaidynes IV - toje Pasaulio Lietuvių Sporto šventėje. Savo laiške jis rašo:

- Su malonumu "Sporto" laikraštyje perskaičiau A. Laukaičio straipsnį apie "Keturiasdešimt "Kovo" metų". Maloniausia ir brangiausia mums buvo nuotraukose matyti taip laisvai plevėsavusias mūsų tautines vėliavas, kai tuo metu mūsuose tik vyko kova už laisvą mūsų vėliavą, už mums visiems taip brangų Lietuvos Himną. Ir dar smagiau mums šiuo metu, kad jau laisvai tai skamba iš lasvėjančių mūsų krūtinių.

Gerbiamieji, sekančiose Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynėse, kuriose lauksime ir jūsų, man teks organizuoti golfo žaidimo varžybas. Pirmą kartą Lietuvoje įrenginėsiu šio, jūsuose taip pamėgto, žaidimo aikštę ir kitus žaidimui reikalingus įrengimus. Tuo tarpu literatūros šiuo klausimu labai maža, o laikas verčia skubėti. Todėl aš kreipiuosi į jus, gal galėtumėte man padėti literatūra ir gerais patarimais. Šiuo metu su miesto meru renkame sklypą. Vokiškoje enciklopedijoje parašyta, kad sklypo dydis gali būti nuo 20 iki 50 hektarų. Įdomu kokie yra reikalavimai tam sklypui ir kokius darbus reikia atlikti. Be to, iškyla klausimas iš kur mes galėtume gauti inventoriaus, o gal kas galėtų atvežti? Aš norėčiau paruošti ir mūsų gimtinės komandą, kad vėliau galėtume įstoti į Tarptautinę Golfo Federaciją, kas yra svarbu siekiant atnaujinti Lietuvos dalyvavimą Taptautiniame Olimpiniame Komitete. Kadangi Australijos lietuvių tarpe golfas yra labai populiarus, tai mes prašome jūsų pagalbos, už kurią būsime labai dėkingi. Viską prašome siųsti mano adresu: Algirdas Vitkauskas, Viršuliškių 37 - 36, Vilnius 232056,

Pereitais metais Lietuvoje įsikūrė Lietuvos invalidų draugija, kuriai vadovauja labai malonus ir energingas žmogus - rašytojas Jonas Mačiukevičius. Prie šios draugijos įkūrėme ir invalidų sporto klubą "Draugystė". Lietuvoje invalidų yra apie 130.000 ir jiems labai trūksta visko: protezų, vežimėlių ir kitokių įrengimų. Mes norėtume užmegzti draugiškus santykius ir su invalidų sporto klubais Australijoje, gal galite tuo reikalu mums padėti. Aš pats treniruoju invalidus šaudyme iš lanko. Ar pas jus, lietuvių tarpe yra kultivuojamas šis sportas? Norėtume užmegzti artimesnius ryšius su jais. Ateityje mes numatome įkurti sportinį reabilitacinį kompleksą invalidams, kurio sudėtyje būtų golfo, šaudymo iš lanko, teniso aikštės, viešbutis pritaikytas invalidams, kad vėliau galėtume organizuoti invalidų turizmą, o taip pat bandytume pastatyti sporto salę ir plaukimo baseiną. Numatyta vieta ir bažnyčiai. Gaila, kad dėl rublio bevertiškumo, niekas užsienyje su mumis dabar nenori eiti į biznį, tačiau po naujų metų, mes tikimės, kad mūsuose tikrai bus savi pinigai - litai ir tada, turėdami šią stabilesnę valiutą, bendrų su užsieniečiais firmų kūrimas, bus konkretus reikalas. Gal kartais ir Australijoje lietuviai biznieriai bus suinteresuoti investuoti savo kapitalą į Lietuvą?"

"Kovo" pirmininkas D. Atkinson rugsėjo pradžioje su savo žmona Marija, taip pat valdybos nare, skrenda į Lietuvą ir ten susitiks su visais Lietuvos sporto vadovais. Jie taip pat su savimi vešis ir žymiųjų golfininkų Greg Norman ir Ian Stephenson video filmus apie golfą ir pilną setą golfo lazdų, kurias padovanos besisteigiančiai Lietuvos golfo sekcijai, tuo pačiu asmeniškai duos patarimus apie golfo aikštelės įrengimą.

Gausūs Australijos lietuviai golfininkai, norintieji taip pat prisidėti prie Lietuvos golfininkų įsikūrimo, prašomi susisiekti su jų vadovu Alg. Vitkausku ir, jeigu yra galimybė, ypatingai inventoriumi, jiems padėti, už ką bus didelis sportiškas ačiū iš Lietuvos.

Mirė Anatolijus Kitas

Birželio 2 dieną Adelaidėje mirė žymusis Australijos lietuvių sportininkas Anatolijus Kitas, sulaukęs vos 62 metų amžiaus.

Savo sportinę karjerą Anatolijus pradėjo dar Lietuvoje, žaisdamas futbolą už LFLS jaunių komandą. Gyvendamas pokarinėje Vokietijoje, jis jau žaidžia lietuvių futbolo rinktinėje ir ją atstovauja 14 kartų, žaidžiant su įvairių tautų komandomis. Be lietuvių, jis yra pakviečiamas žaisti ir už vokiečių profesionalų komandą, kurioje buvo vienas iš pagrindinių centro puolėjų.

Atvykus į Australiją ir apsigyvenus su šeima Adelaidėje, jis tuojau pat įsijungia į "Vyčio" klubą, žaisdamas krepšinį ir futbolą. Vėliau penkerius metus, nuo 1952 iki 1957 metų jis žaidžia už Pietų Australijos futbolo rinktinę ir, būdamas vienas iš iškiliausių to meto futbolo žaidėjų, jis pakviečiamas žaisti ir už Australijos rinktinę, ir su ja žaidžia prieš Kiniją 5 kartus, prieš N. Zelandiją - 4, P. Afriką - 5, Austriją - 6 ir Taiwaną - 6 kartus. Žaidime pasižymėjo puikiu kamuolio valdymu, tikslirais stipriais smūgiais. Adelaidės "Vyčio" futbolo komandai iširus, žaidė už lenkų komandą "Polonia" ir buvo jos treneriu. Be futbolo Anatolijus gerai žaidė ir krepšinį, daugelį metų atstovaudamas "Vytį", buvo Australijos lietuvių rinktinės žaidėju.

Netekus šio žymaus sportininko, su draugais ir sportininkais - veteranais Australijoje, liūdime ir reiškiame gilią užuojautą jo šeimai ir giminėms.

ILSĖKIS RAMYBĖJE!

KAZIMIERĄ KAVALIAUSKĄ PRISIMENANT

Yra žmonių, kurie praeina pro gyvenimą nepastebimi, nieko nepalikę, išnyksta iš atminties. Bet yra žmonių, kurių užmiršti negali, kuriems išėjus į Anapilį, pajunti tuštumą, ieškai kas galės ją užpildyti, kur pažvelgi, ten pamatai jų pėdsakus, nebaigtus jų darbus, toks buvo a. a. Kazimieras Kavaliauskas.

Kazimieras atsikėlė su savo šeima iš Bonegilios į Sydnejų, ieškodamas lietuviško darbo, čia greitai jis įsitvirtino, kaip lietuviškos parapijos vargonininkas ir Sydnejaus lietuvių choro vadovas ir dirigentas. Greitai įsijungė į katalikų kultūros draugiją, kaip aktyvus jos narys dirbo valdybose: buvo pakviestas į visuomenininkų – kultūrininkų Plunksnos klubą, čia skaitė įvairiomis temomis paskaitas ir bendravo spaudoje. Bet daugiausia jam teko dirbti Lietuvių Bendruomenėje, čia jam teko organizuoti Dainų šventes, chorų pasirodymus ir kitus su tuo susiėjusius darbus. 1964 m. buvo išrinktas į ALB Krašto valdybą švietimo ir kultūros reikalams vadovu.

Be viso šito lietuviško darbo, kurį jis dirbo su tokiu atsidėjimu ir nuoširdumu, jis turėjo daug darbo ir mokykloje. Jis mokytojavo aukštesnėje mokykloje, dėstė matematiką ir paruošė su savo kolega, kitu muzikos mokytoju, du matematikos vadovėlius aukštesniajai mokyklai, kurie išėjo iš spaudos 1966 metais. Po metų išleista II laida.

Kiek kartų užeidavau pas jį į namus, tiek kartų rasdavau jį prie rašomojo stalo matematikos vadovėliais apsikrovusį. Kai aš jam sakydavau, kad reikia eiti pasivaikščioti, jis atsakydavo, kad tam dalykui jis neturi laiko, kad tik vieną kartą į mėnesį jis gali sau pavelyti nueiti su šeima į koncertą, kurį jis taip labai mėgo.

– Klausyk, Kazimierai, ką bendra turi muzika su matematika, kad tu tas skirtingas mokslo šakas taip labai aistringai mėgsti?

– Jos neskirtingos. Muzika tai matematika!

– Bet matematika, tai ne muzika, ar ne taip?

– Taip ir ne: be matematikos nebūtų muzikos.

– Tai kas ten bendro yra, sakyk, Kazimierai?

Ir jis man pradėjo aiškinti, kad visi muzikantai turi būti matematikai. Kai jis baigė kalbėti, man daug šviesiau pasidarė.

– Žinai, Kazimierai, tu turi paruošti Plunksnos klubui paskaitą. Ir Kazimieras paruošė tokią moksliškai išsamią paskaitą, kad visi galėjome suprasti, kad be matematikos neturėtume muzikos, o be muzikos – tikro džiaugsmo, tikro poilsio.

Kartą jis mane sutikęs sako:

– Žinai, Aleksandrai, tas choras man pasidarė priklus, norėčiau jį pamesti. Vien intrygos ir nemalonumai, bet negaliu.

Visi žinojome, kad dviem chorams atsiradus, geresnius balsus pradėjo vilioti pas save, iš to kilo intrigos, kalbos, nemalonumai, o Kazimieras negalėjo viso to šurmulio pakęsti.

Gal po to pasikalbėjimo praėjo koks pusmetis, kai išgirdau, kad Kazimieras numirė nesirgęs, sustojo plakusi jo darbšti širdis.

Sakykite, kaip galima užmiršti tokį žmogų?

Rugpiūčio 13 dieną, sekmadienį 11,30 val. šv. Joachimo bažnyčioje, Lidcombėj, bus atlaikytos šv. Mišios jo dvidešimties metų mirties atminimui. Prašome jo mokinius ir draugus atsilankyti į pamaldas ir pagerbti jo atminimą.

A. Mauragis

SYDNEJUJE

KONCERTAS

Rugpjūčio 20 dieną (sekmadienį), 4 val. Lietuvių namuose, iš Lietuvos atvykęs kompozitorius Vytautas Barkauskas atliks savo kūrinių koncertą. Taip pat kompozitorius papasakos apie paskutiniųjų dienų nuotaikas ir kompozitorių darbą Lietuvoje.

Programą papildys, iš New Zealand atvykusi, estų solistė Anne Rissar.

Sydnejaus Apylinkės
valdyba

PRANEŠIMAS

Biblioteka, tikrindama skolinamų knygų įrašus (kartoteką), rado, kad daug tautiečių laiku negrąžina skolintas bibliotekos knygas, išlaikydami jas po kelis mėnesius ir net metus laiko, kas labai apsunkina mūsų darbą.

Šiuo metu biblioteka pertikrina savo inventorių, pertvarko knygų išdėstymą bei užrašus, tad prašo tautiečių skubiai grąžinti skolintas knygas, kad ir kiti tautiečiai turėtų progos jomis pasinaudoti.

Ta pačia proga, pakartotinai primenama, kad bibliotekoje, kaip iš gausybės rago, vis atsiranda įvairių gintaro dirbinių, mažų audinėlių, tapybos paveikslų originalų; tai yra gėrybės atvežtos mūsų mielų svečių iš Lietuvos.

Pasirinkimas Jūsų, tad biblioteka laukia gausaus apsilankymo.

Bibliotekos vedėjas

PADĖKA

Š. m. liepos mėnesio 19, 20 ir 21 dienomis Sydnejaus priemiestyje Sutherlande įvyko vyresniojo amžiaus žmonių meno ir rankdarbių festivalis. Jame jau visą eilę metų kartu su kitomis australų organizacijomis dalyvauja "Lietuvių Sodybos" moterys. Festivalyje Sodybos moterys pasirodė su savo rankdarbiais. Didžiausias nuopelnas tenka sodybietei Monikai Kopcikienei, kuri daugiausiai paaukojo savo rankdarbių.

Geresni rankdarbiai buvo išstatyti parodai ir įvertinimui. Sodybietės V. Petniūnienės rankdarbis buvo atžymėtas pirma premija, o G. Jančienės – aukšto įvertinimo premija.

Dėkoju visoms moterims savo rankdarbiais prisidėjusioms prie mūsų stalo pasisekimo šiame festivalyje: T. Vingilienei, A. Adomėnienei, M. Kutkaitienei, V. Šimkienei ir V. Petniūnienei.

A. Storpirštienė
Sydnejaus Lietuvių Moterų
Socialinės Globos draugijos
valdybos sekretorė

"Kovo" vaikų madų paradas

Rugpjūčio 27 dieną (sekmadienį), 3 val. po pietų Sydnejaus Lietuvių klube ruošiamas vaikų drabužių modeliavimas – madų paradas. Iki šiol jau ne vieną kartą koviečiai, vadovaujami nepavargstančios Trudi Dambrauskienės, buvo labai sėkmingai surengę moterų ir vyrų madų paradus. Šį kartą ir vėl T. Dambrauskienės vadovaujami, jauniai koviečiai ir vaikai pademonstruos vaikiškų apsirengimų naujoves. Ši sekmadienio popietė, ypatingai šeimoms turinčioms mažus vaikus, bus tikrai labai įdomi ir maloni. Sporto klubo "Kovas" valdyba kviečia visus, didelius ir mažus atvykti ir pasidžiaugti mūsų jaunimo pasirodymu. Plačiau apie šį renginį bus papildomai skelbiama spaudoje. Tad, iki pasimatymo su jaunimu popietėje.

Ant. Laukaitis

IŠVYKO

Sydnejaus lietuvių mylimas ir gerbiamas kunigas Povilas Martūzas išvyko užtarnautoms atostogoms į Lietuvą.

Tėvynėje kunigas P. Martūzas aplankys Tėviškę ir gimines. Kelionėje kunigas išbus šešias savaites.

Sekamdienis, Kupiškis, 1934 m.

IEŠKO

Ieškau savo brolio Koncevičiaus Alekso (Teodoro s.), jo žmonos Jadvygos bei jų vaikų Albino, Alekso, Irenos, pokario metais gyvenusių Anglijoje, netoli Londono.

Ieškau ir savo mamos Klimaitės – Koncevičienės Onos brolių bei sesers Alekso, Kazio, Jono, Jadvygos Klimų, šio amžiaus antrajame dešimtmetyje išvykusių iš Kelmės į Čikagą, giminaičių. Mano adresas: Jadvyga Koncevičienė – Pilipavičiūtė, Klaipėda, Naujakiemio gt. 13 – 81, Lithuania.

AUKOS AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDUI

200 dolerių – D.L.K. Vytenio šaulių kuopos valdyba (380), 100 doierių – E. Eskirtienė, A.A. Adolfo Eskirto palikimas (351), 20 dolerių – Geelongo Apylinkės valdyba (340) A.A. Jonui Beržinskui vietoje gėlių.

Ačiū visiems už aukas.

Vincas Ališauskas
AL Fondo iždininkas

A. † A. Juozui Jablonskiui

mirus, jo žmoną Birutę, sūnus Gintarą ir Vytenį bei jų šeimas giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

Vanda ir Jonas Zablockiai

VILNIUS ❄ VILNIUS ❄ VILNIUS

Mes galime jums parūpinti kelionę į Lietuvą ir atgal, aplankant visas kitas vietoves Lietuvoje, Sovietų Sąjungoje, Lenkijoje pigiausiomis kainomis: 1.750 arba 1695 dolerių per Berlyną.

Atliekame iškvietimų ir vizų patarnavimus.

Padedame siunčiant siuntinius į Lietuvą, Sovietų Sąjungą ir Lenkiją.

Kainoraštis pagal pareikalavimą.

ODRA TAVEL AIR TOURS & ODRA PARCEL

Arcade, 1 st. Floor, 144 Adelaide St.
Brisbane, Qld. 4000; phone (07) 229 9716.

HLR2045
L.arch.

Informacija

Aukos Mūsų Pastogei

"MŪSŲ PASTOGEI" AUKOJO

Pertho ramovėnų valdyba
per J. Jaudegį W.A. $15
B. Steckis W.A. $15
K. Biveinienė, G. Schicks ir
V. Žilininskienė A.C.T. $20

NAUJI M.P. SKAITYTOJAI

Elena Kavaliūnienė, Vic.
K. Kaminskas, S. A.
Ramona Ratas, N.S.W.

MELBOURNE

Klubo vaidyba praneša, kad rugsėjo mėnesio 24 dieną įvyks metinis klubo susirinkimas ir naujos vaidybos rinkimai.

Nariai kviečiami siūlyti kandidatus į valdybą iki rugpjūčio 27 dienos. Pristatymo lapai gaunami prie baro, pas Anuprą Rakštelį.

Primename visiems, kurie dar nėra sumokėję šiais metais, apsimokėti nario mokestį.

Gediminas Statkus
MLK sekretorius

GEELONGE

LSS Geelongo Lietuvių Skautų Židinys šių metų rugpjūčio mėnesio 20 - tą dieną (sekmadienį) ruošia Lietuvos Himno autoriaus dr. Vinco Kudirkos bei jo redaguoto laikraščio "Varpas" sukačių paminėjimo šventę Geelonge. Kadangi šios dvi sukaktys itin reikšmingos kiekvienam lietuviui, tad jos ruošiamos visiems Geelonge ir jo apylinkėse gyvenantiems lietuviams bendra švente. Tam tikslui, židiniečiai skiria visas įmanomas pastangas, kad bent dalinai būtų atsiekta to tikslo prasmė, prisilaikant nustatytos dienotvarkės.

9.30 val. ryto - šv. Mišios St. John bažnyčioje, Davis St., North Geelong kur paprastai vyksta lietuviško pamaldos. Organizacijos dalyvauja su savų vienetų vėliavomis, jų nariai gėvi uniformas ar tautinius rūbus.

Tuoj po pamaldų vykstama į savąją šventovę - Geelongo Lietuvių Namus, esančius 128 Douro St., North Geelong, kur šventė bus tęsiama toliau. Šiai sukakčiai pritaikytą paskaitą paruoš žinomas visuomeninin-kas A. Zubras.

Meninę dalį atliks geelongiškiai ir, S. Eimučio vadovaujamas, Melbourno lietuvių kanklių ansamblis, kurį dainomis lydės solistas V. Danius. Tikimasi jį girdėti ir bažnyčioje šv. Mišių metu.

Kviečiame ir tikimės visų gausaus dalyvavimo tiek bažnyčioje, tiek ir Lietuvių namuose. Tegul kanklių garsai ir miela lietuviška daina suteikia jėgų mūsų jau retėjančioms gretoms žengti kartu su atbundančia tauta, prigęsusiuose židiniuose laisvės ugnį kurstyti. Lietuviškų kanklių garsai tejungia mus į vieningą šeimą, siekiant to šventojo tikslo - Laisvės Lietuvai!

Po sukakčių paminėjimo, visi galės pasivaišinti skaniais pietumis.

Skautų Židinio vadovybė

SYDNEJUJE JUODOJO KASPINO DIENA

Slaptųjų Ribbentropo - Molotovo pakto protokolų pasmerkimui, 50 - tųjų šio pakto metinių proga, rugpjūčio 23 dieną visame pasaulyje ir okupuotuose Pabaltijo kraštuose bus organizuojamos masinės demonstracijos. N.S.W. Pavergtų Tautų komitetas ruošia:

1. Nuo rugpjūčio 23 d. iki rugsėjo 9 d. - meno parodą, Commonwelth Bank, Martin Place.

2. Rugpjūčio 23 d. (trečiadienį), nuo 11.30 val. ryto - demonstraciją Martin Place. Bus dalinami informaciniai lapeliai ir paleisti juodi balionai.

3. Rugpjūčio 28 d. (pirmadienį), - pavergtų tautų demonstracija prie parlamento rūmų Canberroje. Kalbės australų parlamentarai. Autobusai iš Latvių namų, 32 Parnell St., Strathfield į Canberrą išvyks 6.30 val. ryto. Kaina kiekvienam 20 dolerių. Registruojamasi pas A. Giniūną telefonu 787 4596.

Tautiečiai, kviečiami prisidėti prie informacinių lapelių platinimo geležinkelio stotyse. Apie sutikimą galima pranešti taip pat A. Giniūnui. Paaukokime šias dienas reikalaudami šio pragaištingo pakto viešo paskelbimo ir jo atšaukimo. Prisidėkime prie brolių Lietuvoje laisvės ir Nepriklausomybės mūsų Tėvynei Lietuvai reikalavimo.

A. Giniūnas
Lietuvių atstovas Pavergtų Tautų komitete

Melbourno Apylinkės valdyba kviečia visus rugpjūčio 12 dieną, šeštadienį, 7 valandą vakare į

„Mūsų Pastogės" KAUKIŲ BALIŲ

Melbourno Lietuvių namuose.
Bus premijuojamos kaukės. Gera muzika. Karšta vakarienė.
Įėjimas 10 dolerių. Stalus užsisakyti pas A. Ramoškienę telefonu 836 0433.

Melbourno Apylinkės valdyba

SYDNEJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. Tel. 708 1414

SMORGASBORD
TREČIADIENIAIS nuo 6 iki 8 val. p.p.
ŠEŠTADIENIAIS nuo 1 iki 3 val. p.p.

Klubo darbo valandos:

Pirmadieniais	5 v. v.	- 10.30 v. v.
Antradieniais	klubas uždarytas	
Trečiadieniais	5 v. v.	- 10.30 v. v.
Ketvirtadieniais	5 v. v.	- 11.00 v. v.
Penktadieniais	5 v. v.	- 12.00 v. v.
Šeštadieniais	1 v. p.p.	- 1 v. nakties.
Sekmadieniais	12.30 v. p.p.	- 10.00 v. v.

Rugpjūčio 20 d. (sekmadienį), 2-rą val. po pietų ilgai lauktas

TURGUS

Laimės ratas, ekstra prizai pokerio mašinų žaidėjams, laimingo numerio traukimas, puiki proga susitikti draugus ir pažįstamus. Visus kviečiame dalyvauti šioje nuotaikingoje popietėje.

KLUBO NARIAMS PRIMENAME IR PRAŠOME:
* Susimokėti NARIO MOKESTĮ už 1989/90 finansinius metus.
* Skatinti savo šeimos narius, draugus ir pažįstamus įstoti į klubą nariais.
* SIŪLYTI KANDIDATUS Į SEKANČIĄ KLUBO VALDYBĄ.

Kandidatas siūlomas raštu, užpildant tam reikalui paruoštą pareiškimą (Nomination form), gaunamą klubo raštinėje.

Užpildyti kandidatų siūlymo pareiškimai grąžinami klubo sekretoriui ir turi jį pasiekti ne vėliau 1989 m. rugpjūčio 27 dienos.

THE BALTIC COUNCIL OF VICTORIA

Viktorijos Baitų Taryba sąryšyje su visame pasaulyje ir Lietuvoje, įvyksiančiomis protesto demonstracijomis, organizuoja šios, mūsų Nepriklausomą Lietuvą paržudžiusios sutarties 50 - čio proga

DEMONSTRACIJĄ IR VIGILIJĄ sekančiai:

rugpjūčio 23 dieną (trečiadienį), 16 val. (4 val. popietų)
CITY Square, MELBOURNE - susirenkame;
16.30 val. kalbės mūsų kviesti parlamentarai;
17 val. eisena į Viktorijos parlamento rūmus;
17.30 val. vakarinė vigilija prie parlamento;
19.15 val. kalbėtojai vėl pateiks savo mintis dėl pakto panaikinimo.
Po kalbėtojų bus giedami visų trijų valstybių himnai.
Po to iki 23 val. bus dainuojamos tautinės giesmės ir dainos.
23 val. Vigilijos pabaiga.

Prašome visus dalyvauti šioje mums ypatingai svarbioje demonstracijoje - vigilijoje. Kviečiame, šalia mus remiančių pastoviai, prisijungti ir visus, kurie tą dieną gali, ir melbourniškius, ir iš Geelongo, ir artimų apylinkių, kad būtų masė žmonių su plakatais, su žibintais, prožektoriais (žvakių naudoti neleidžia parlamento rūmų prižiūrėtojai). Mažas žvakutes bus galima įsigyti vietoje už 4 dolerių auką.

Kadangi į šią demonstraciją pakvieti televizijos ir radijo bei laikraščių atstovai, prašome kuo daugiau tautiečių dalyvauti tautiniuose drabužiuose, spalvingiau ir įvairiau. Kviečiame visus choristus savo balsais paremti giesmes ir dainas. Demonstracijos metu bus dalinami atsišaukimai.

SOVIETŲ IMPERIJA GRIŪNA. SAVO DALYVAVIMU PADĖKIME JĄ GALUTINAI SUGRIAUTI, REIKALAUDAMI PANAIKINTI SLAPTĄ AKTĄ IR ATSTATYTI LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS VALSTYBIŲ NEPRIKLAUSOMYBĘ. BŪKIME SOLIDARŪS SU BROLIAIS IR SESĖMIS LIETUVOJE.

Plakatų turime apie aštuoniolika, tačiau kas gali, prašome atsinešti ir savo, ypatingai su šūkiais "ABOLISH RIBBENTROP - MOLOTOV PACT AND REINSTATE INDEPENDENCE TO LITHUANIA" arba "... TO BALTIC STATES", "RUSKI GO HOME", "ABOLISH SOVIET EMPIRE THE ENEMY OF FREE PEOPLE", "END BALTIC OCCUPATION" ir t. t.

Dėl demonstracijos Canberroje praneš Apylinkės valdyba.

Vakarienė parlamentarams ir kviestiems spaudos, televizijos ir radijo darbuotojams įvyks rugpjūčio 18 dieną, kurios metu bus kreipiamasi su prašymais dėl paramos mūsų tautos klausimais.

Baltų Taryba tikisi masinės tautiečių paramos savo dalyvavimu šioje demonstracijoje ir iš anksto dėkoja dalyvausiantiems.

Alg. Žilinskas
Baltų Tarybos Viktorijoje
vicepirmininkas

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd. Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200
Redaktorius V. Augustinavičius Telefonas (02) 7903233 Administracijos telefonas (02) 365 - 1575
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi. Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Prenumerata metams $25 Užsienyje paprastu paštu $30 N. Zelandijoje oro paštu $40 Užsienyje oro paštu $55